

تحلیل رگرسیون هوش معنوی و اعتیاد به اینترنت دانشجویان شرکت کننده در مسابقات المپیاد ورزشی دانشگاه های فنی و حرفه ای کشور

نازدار پروین^{۱*}، حسن صافدل^۲، مرتضی رضایی صوفی^۳

۱-۲- دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور ۳- دانشیار مدیریت و برنامه ریزی تربیت بدنی دانشگاه پیام نور

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۲/۱۶ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۵/۲۸

Regression Analysis Spiritual Intelligence and Internet Addiction Students Sport Olympiad Competitions Vocational Universities in Iran

Nazdar parvin^{1*}, Hasan Safdel², Morteza Rezaee Soufi³

1,2- Ph. D. Student in Sport Management, Payame Noor University 3- Associate Professor, Payame Noor University

Received: (2015/05/06) Accepted: (2015/08/19)

چکیده

Abstract

The purpose of this study was to investigate the relationship between spiritual intelligence to Internet addiction is a student athlete. The research method was correlation. The statistical population was about 1,400 students who were participated at the Olympiad student. A sample of 302 people were chosen, according to Morgan table. King Spiritual Intelligence Questionnaire (2009) and internet addiction (1996) both validity and reliability had been confirmed. To analyze the data, descriptive and inferential statistics (Pearson correlation coefficient, simple regression and multivariate) at the significant level 0.05, and SPSS software were used. Pearson correlation analysis showed a negative correlation between spiritual intelligence and there is a significant amount of Internet addiction. Simple regression showed, 27.3% variation on spiritual intelligence, the predicted Internet addiction among young people. The results of multiple regression test showed that 8.99 percent of total changes in Internet addiction among young people is dependent on the four components of spiritual intelligence. Due to the increasing amount of Internet addiction and the importance of spiritual intelligence officials and specialists so be sure to have a special look at this issue.

هدف این تحقیق بررسی رابطه هوش معنوی و اعتیاد به اینترنت دانشجویان ورزشکار است. روش تحقیق همبستگی بوده و جامعه آماری دانشجویان شرکت کننده در المپیاد ورزشی، حدود ۱۴۰۰ نفر بودند. نمونه آماری طبق جدول مورگان ۳۰۲ نفر تعیین شد. ابزار اندازه گیری پرسشنامه استاندارد هوش معنوی کینگ (۲۰۰۹) و اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۶) که روایی و پایایی هر دو به تایید رسیده بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی (آزمون ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون ساده و چند متغیره) در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ و از نرم‌افزار SPSS 19 استفاده گردید. نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین هوش معنوی و میزان اعتیاد به اینترنت رابطه معنی‌داری و منفی وجود دارد. نتیجه آزمون رگرسیون ساده نشان داد، ۲۷/۳ درصد از تغییرات مربوط به هوش معنوی، میزان اعتیاد به اینترنت را در بین جوانان پیش بینی می‌کند. همچنین نتایج آزمون رگرسیون چندگانه همزمان نشان داد که ۹۹/۸ درصد از کل تغییرات میزان اعتیاد به اینترنت در بین جوانان به ۴ مؤلفه هوش معنوی وابسته است. با توجه به میزان روز افزون اعتیاد به اینترنت و اهمیت هوش معنوی بنابراین لازم است مسئولین و متخصصان نگاه ویژه ای به این مقوله داشته باشند.

Keywords

Spiritual Intelligence, Internet -addiction, Sports Olympia

واژه‌های کلیدی

هوش معنوی، اعتیاد به اینترنت، المپیاد ورزشی

مقدمه

این روزها با دانشجویانی زیادی روبه‌رو می‌شویم که ساعت‌های متمادی چشم به صفحه کامپیوتر و لب تاب و موبایل و ... دوخته‌اند و حتی حاضر نیستند لحظه‌ای از جادوی دیجیتال چشم بردارند. در سال‌های اخیر کاربردهای فراوان اینترنت و جذابیت‌های آن سبب شده است پدیده‌ای با عنوان "اعتیاد به اینترنت" ظهور کند. اعتیاد به اینترنت نوعی اختلال روان‌شناختی - اجتماعی است که شامل نوعی وابستگی رفتاری به اینترنت و استفاده بیمارگونه و وسواسی از اینترنت را شامل می‌شود (۳۳). متخصصان میزان استفاده‌ی ۳۵ ساعت در هفته از اینترنت را مبنای اعتیاد به اینترنت می‌گیرند. البته این نوع استفاده را باید جدای از استفاده از اینترنت برای اهداف کاری و غیرعلمی دانست. برخی دیگر میزان استفاده اینترنت بیش از ۳ ساعت در روز از قبیل بازی، وب سایت گردی و استفاده از شبکه‌های اجتماعی را مبنای قرار می‌دهند (۳۲). در دسامبر سال ۲۰۰۲ میلادی تعداد استفاده کنندگان از اینترنت ۶۶۵ میلیون نفر گزارش شد (۳۶). در کشور ما نیز در سالهای اخیر میزان استفاده از اینترنت رشد چشمگیری داشته است؛ باتوجه به آمار موجود در چند سال اخیر، تعداد کاربران اینترنت در کشور ما ۲۵ برابر شده است. بر اساس آخرین تحقیقات انجام شده در کشور بیشتر کاربران اینترنت، جوانان هستند و ۳۵٪ آنها در فضاهای (مجازی) مشغول گفتگو، ۲۸٪ بازیهای رایانه‌ای، ۳۰٪ بازیهای نامه‌های الکترونیکی و ۲۵٪ مشغول جستجو در شبکه جهانی هستند (۱۶).

اینترنت به خودی خود ابزار بی ضرری است، هر چند ارتباط با اینترنت به رشد مهارت‌های مختلف یادگیری منجر می‌شود. اما در کنار این مهارتها و مزایا باید در کمین خطرهای پنهان آن نیز بود. در واقع استفاده بیش از حد و نادرست از آن، خطر اعتیاد به اینترنت را به دنبال دارد که جزء اعتیادهای رفتار محور طبقه بندی می‌شود. واژه معتاد برای کاربران اینترنت هم به کار گرفته می‌شود؛ چرا که نشانه‌های اعتیاد به اینترنت همان ویژگی‌هایی را دارد که در اعتیاد به الکل و سیگار دیده می‌شود (۲۹). این نشانه‌ها شامل جدا شدن و اختلالات عاطفی و اختلال در روابط اجتماعی است که هر روز به مقدار بیشتری در استفاده کنندگان از اینترنت گسترش می‌یابد. بسیاری از دانشجویان برای فرار از مشکلات و از بین بردن حالت‌های روانی منفی و استرس در زندگی رو به

اینترنت و دنیای مجازی می‌آورند (۳۲). اعتیاد به اینترنت در دانش آموزان و دانشجویان با مشکلاتی از قبیل کاهش ارتباطات میان فردی، عصبانیت، پرخاشگری و هیجان همراه است (۳۱). همچنین اعتیاد به اینترنت باعث کاهش افت تحصیلی در جوانان و نوجوانان می‌شود (۱۸). والدین نیز به بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت و هوش معنوی پرداخته است (۲۵). پیرزاده در تحقیق میزان اعتیاد به اینترنت دانشجویان دانشگاه پیام نور اصفهان، بیشترین استفاده از اینترنت را مربوط به استفاده از موتورهای جستجوگر و دانلود فایل دانسته است. همچنین ۸/۴ درصد دانشجویان عنوان کردند که به خاطر اینترنت دچار افت تحصیلی شدند (۳). نتایج تحقیقات نشان داده است که اعتیاد به اینترنت افسردگی و و محرومیت از خواب و اضطراب را در بین جوانان را شیوع می‌دهد (۲۲). این اختلال بیش از میزان تحصیلات به الگوهای رفتاری فرد و خانواده بستگی دارد (۳۲). نتایج مثبت و معناداری بین هوش معنوی و صفات شخصیتی وجود دارد و تفکر انتقادی یک پیش بینی کننده قوی برای ویژگیهای شخصیتی افراد می‌باشد (۱۶). بنابراین خانواده نقش مهمی در گرایش نوجوانان و جوانان به استفاده نامطلوب از اینترنت دارد (۲۸). در نهایت همه عوامل مربوط به اینترنت مانند استفاده طولانی مدت از اینترنت، دستیابی سریع و آسان به آن و داشتن مهارت‌های بالا در استفاده از آن همگی در اعتیاد به اینترنت تأثیر دارند (۲۳). بحری و همکاران به این نتیجه رسیدند بین شدت اعتیاد اینترنتی و سلامت عمومی ارتباط آماری معنی‌دار وجود دارد (۱). رشد فردی و داشتن هدف در زندگی با اعتیاد به اینترنت رابطه معکوسی دارد و سلامت روانی افراد را به خطر می‌اندازد (۳۴).

جوانان ما آینده سازان جامعه و مسئولین فردای جامعه ورزشی محسوب می‌شوند. آینده‌ی اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی یک جامعه بستگی به ظرفیت جوانان آن جامعه دارد؛ به همان اندازه‌ای که جوانان یک جامعه، ظرفیت اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی را فراگرفته باشند، به همان پیمانه توقع یک جامعه مرفه، متکی به خود، تولیدگر و توانا را در آینده می‌توانیم داشته باشیم. سرمایه‌گذاری بر نسل جوان، در حقیقت ظرفیت‌سازی روی منابع انسانی است. وجود ارتباط بین اعتیاد اینترنتی و سلامت عمومی زنگ خطری است که بسیار حایز اهمیت است. امروزه دانشجویان به عنوان

صورت گرفته است. دریکوند و همکاران در بررسی رابطه بین هوش معنوی و اعتیاد (دلبستگی) به اینترنت دریافتند که معنویت با بیماری کمتر و طول عمر بیشتر همراه است، افرادی که جهت‌گیری معنوی دارند، میزان افسردگی و اختلالات در آنها کم‌تر است (۶). بدین معنی که هر چه هوش معنوی بیشتر باشد احتمال دلبستگی و گرایش شدید افراد به اینترنت پایین‌تر خواهد بود و افراد برای فرار از مشکلات و تنهایی‌های خویش از رویکردهای حل مسئله و مؤلفه‌های هوش معنوی استفاده خواهند کرد. حسن زاده و همکاران به رابطه بین استفاده افراطی از تکنولوژی (اعتیاد به اینترنت و SMS) و وضعیت آموزشی و روانی دانش‌آموزان پرداختند و یافته‌های نشان دادند که بین دو متغیر استفاده افراطی از اینترنت و پیشرفت تحصیلی رابطه معنادار وجود ندارد و همچنین بین دو متغیر استفاده افراطی از پیامک و پیشرفت تحصیلی رابطه معنادار وجود ندارد. اما بین دو متغیر استفاده افراطی از اینترنت و احساس تنهایی رابطه معنادار وجود داشت (۴). اسکندری راد و همکاران به بررسی ارتباط بین هوش معنوی و اعتیاد به SMS و حمایت اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه مازندران پرداختند. محققین دریافتند بین هوش معنوی و حمایت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. ولی بین هوش معنوی و اعتیاد به اینترنت رابطه معنادار وجود ندارد (۱۹).

قاسمی در بررسی ارتباط هوش معنوی، انگیزش تحصیلی بر اینترنت و پیامک در بین دانش‌آموزان به رابطه معنادار هوش معنوی و اعتیاد به اینترنت اشاره کرده است و هوش معنوی را به عنوان پیش‌بینی کننده قوی برای رفتارهایی اعتیاد گونه از جمله اعتیاد به اینترنت شناخته است. بنابراین معنویت می‌تواند افراد را در توجه به تجربه‌های معنوی خود و بکارگیری آن در حل مسایل، درک و ارزش و معنای زندگی یاری دهد (۱۳). همچنین باور هر شخص از توانایی و قابلیت‌های تحصیلی و اجتماعی به نوبه خود می‌تواند پیش‌بینی کننده قوی موفقیت تحصیلی و اجتماعی‌اش باشد (۲). در مقایسه هوش معنوی جوانان ورزشکار و غیر ورزشکار، هوش معنوی جوانان ورزشکار بیشتر بود. تفکر انتقادی، صداقت، تحمل و آرامش درونی در میان ورزشکاران بیشتر بوده و در برقراری ارتباط ماهرتر بودند (۲۶). بحری و همکاران دریافتند که بین اعتیاد اینترنتی و سلامت عمومی دانشجویان ارتباط آماری معنی‌دار و معکوسی وجود دارد؛ به عبارتی وضعیت افرادی که اعتیاد اینترنتی داشتند، در بعد سلامت عمومی نیز نامطلوب‌تر بود. استفاده بدون محدودیت از اینترنت، فعالیت جسمی و تعامل چهره به چهره را کاهش داده و باعث تغییر در سبک

متخصصین آینده و ایفاگر نقش‌های اساسی در شبکه ارتباطات اجتماعی گستره وسیعی از مشکلات روانی مواجهه هستند. سلامت و تندرستی، موفقیت در کار و داشتن روابط خشنودکننده با همسالان، دوستان و خانواده همگی از خصوصیات مهم کارکرد انطباقی می‌باشند. این که این ویژگی‌ها تا چه اندازه بوسیله‌ی استفاده از اینترنت در معرض آسیب قرار می‌گیرند و تا چه اندازه از بین می‌روند، عمق آسیب‌شناسی اینترنت را نشان می‌دهد (۹). علاوه بر اعتیاد به اینترنت، هوش معنوی^۱ از جمله رویکردهای نوینی است که در حوزه سلامت روانی انسانها مطرح شده است. معنویت یکی از نیازهای درونی انسان است که برخی صاحب‌نظران آن را متضمن بالاترین سطوح زمینه‌های رشد شناختی، اخلاقی، عاطفی، فردی می‌دانند (۲۰). هوش معنوی را در واقع تلاش همواره آدمی برای پاسخ دادن به چراهای زندگی می‌دانند و بر این باور هستند که افراد دارای زندگی معنوی، بدون شک از نظر روان شناختی افراد سالمی هستند. به عبارت واضح‌تر استفاده بهینه از قوه خلاقیت و کنجکاوی برای یافتن دلایل موجود مرتبط با زنده ماندن و زندگی کردن و در نتیجه، رشد و تکامل، بخش مهمی از معنویت را تشکیل می‌دهد (۱۰). هوش معنوی در ادبیات آکادمیک روان‌شناسی برای اولین بار در سال ۱۹۹۶ توسط استیونز^۲ و بعد در سال ۱۹۹۹ توسط ایمونز^۳ در کتاب "روانشناسی علاقه‌نمایی: انگیزش و معنویت در شخصیت" مطرح شد. از نظر ایمونز (۲۰۰۰) هوش معنوی کاربرد انطباقی اطلاعات معنوی با هدف تسهیل حل مسایل روزمره و دستیابی به هدف می‌باشد. هوش معنوی به عنوان یکی از مفاهیم جدید هوش، دربردارنده‌ی نوعی سازگاری و رفتار حل مسئله است که بالاترین سطوح رشد را در حیطه‌های مختلف شناختی، اخلاقی، هیجانی، بین فردی و ... شامل می‌شود و فرد را در جهت هماهنگی با پدیده‌های اطراف و دستیابی به یکپارچگی درونی و بیرونی یاری می‌نماید (۱۱). معنویت و باورهای معنوی با ابعاد روانشناختی ارتباط تنگاتنگی دارند و در جهت ایجاد تعادل در زندگی انسانی گام بر می‌دارند.

در این تحقیق برآنیم که دریابیم هوش معنوی دانشجویان ورزشکار چگونه است و آیا با میزان اعتیاد به اینترنت ارتباط دارد یا نه و اگر ارتباط دارد این ارتباط چگونه است؟ مطالعات کمی در زمینه ارتباط هوش معنوی و میزان اعتیاد به اینترنت

1. Spiritual Intelligence
2. Stevens
3. Emmons

اولین مؤلفه هوش معنوی از نظر کینگ تفکر وجودی نقادانه است. تعاریف بسیاری از تفکر نقادانه ارائه شده است. چنس^۷ (۱۹۸۶) تفکر نقادانه را توانایی تجزیه و تحلیل حقایق، خلق کردن و سازمان دادن ایده ها (عقاید)، دفاع از نظرات، مقایسه، نتیجه‌گیری، ارزیابی استدلال ها و حل کردن مسائل می‌داند. تفکر وجودی در پژوهش‌های مختلف، تفکر درباره‌ی اشکال گوناگون و پیچیده‌ی وجود شخص دانسته شده است که می‌تواند شامل درگیری فکری شخص درباره‌ی موضوعاتی از قبیل زندگی و مرگ، حقیقت، هشیاری، عالم وجود، زمان، صداقت، عدالت و موضوعاتی مانند اینها باشد.

مؤلفه دوم هوش معنوی، معناسازی شخصی است که عبارتست از توانایی استنتاج هدف و معنای شخصی از همه‌ی تجارب جسمی و روانی، شامل ظرفیت ایجاد کردن هدف زندگی و تسلط یافتن بر آن (زندگی کردن بر مبنای هدف زندگی). تسلط بر هدف شامل توانایی فرد برای نتیجه‌گیری از هدف در کل موضوعات و تجربیات می‌باشد. معنای شخصی به صورت داشتن هدف در زندگی، احساس جهت داشتن و حس داشتن استدلال وجودی تعریف شده است. بر این اساس، فرد ممکن است بتواند به هدف از رویدادها و تجارب روزمره پی برده و هدفی را در زندگی مشخص کند (۶). آگاهی متعالی به عنوان سومین مؤلفه‌ی هوش معنوی شامل تعیین ابعاد متعالی خود، دیگران و جهان مادی در خلال حالت طبیعی بیداری و هشیاری است که با ظرفیت تعیین ارتباط این ابعاد با خود و با جهان مادی توأم است. مازلو^۸ (۱۹۴۶) به مطالعه‌ی علمی جنبه‌های متعالی زندگی انسان پرداخته است، وی بر آن بود که این مفاهیم توهم، خیال یا فریب نیستند و می‌توانند به زندگی واقعی نسبت داده شوند. یافته‌های او پایه‌ی اولیه‌ی برای مطالعه‌ی تغییر وضعیت های هشیاری و حالات اوج بود. به نظر مازلو بکارگیری دانشی که چنین موضوعاتی را نادیده بگیرد، بیهوده است. در واقع آگاهی متعالی نوعی هوشیاری خاص نسبت به خود متعالی می‌باشد و عامل کلیدی درگیر شدن در هوش معنوی خلاق نامیده می‌شود. آگاهی متعالی از برخی جهات با معناسازی شخصی همپوشی دارد، معنای شخصی درجه ی وسیعتری از جنبه ی تعالی زندگی انسان است (همان منبع).

چهارمین و آخرین مؤلفه‌ی هوش معنوی از نظر کینگ گسترش خودآگاهی است. به طور کلی هشیاری به عنوان

زندگی می‌شود و در نتیجه باعث می‌گردد که کاربران در دوران وابستگی خود به اینترنت در زمینه‌های مختلفی چون فعالیتهای روزمره، خواب و تغذیه دچار اختلال شوند (۱). بالابا^۱ در تحقیق خود به این نتیجه رسید که هوش معنوی نقش کلیدی در کنترل استرس دارد و با سبک تصمیم‌گیری معلمان در فرآیند تدریس ارتباط بسیار بالایی دارد (۱۷). یعقوبی نیز نشان داد که با افزایش نمره هوش معنوی، میزان نمره شادکامی نیز افزایش می‌یابد (۱۴). همچنین هوش معنوی رابطه معنادار و مثبتی با عملکرد سازمانی دارد و نقش مهمی بر کیفیت کار دارد. متغیرهای فرهنگ سازمانی و خصوصیات دموگرافی نقش میانجی را در بین آنها دارد (۲۵). بنابراین هوش معنوی توانایی تجربه شده‌ای است که به افراد امکان دستیابی به دانش و فهم بیشتر را میدهد و زمینه را برای رسیدن به کمال و ترقی در زندگی را فراهم می‌سازد (۲۱).

حجم قابل توجهی از پژوهش‌های انجام شده در زمینه‌ی هوش معنوی به تبیین عناصر یا مؤلفه‌های این سازه پرداخته اند. برخی پژوهشگران مؤلفه‌های هشت گانه‌ی درستی و صراحت، تمامیت، تواضع، مهربانی، سخاوت، تحمل، مقاومت و پایداری و تمایل به برطرف کردن نیازهای دیگران را نشان دهنده‌ی تکامل هوش معنوی ذکر کرده اند (۲۷). همچنین ارزشهایی مانند شجاعت، یکپارچگی، شهود و دلسوزی را از مؤلفه‌های هوش معنوی دانسته اند. امرام (۲۰۰۵) معتقد است که هوش معنوی شامل حس معنا و داشتن هدف در زندگی، حس تقدس در زندگی، درک متعادل از ارزش ماده و معتقد به بهتر شدن دنیا می‌شود (۱۱).

کینگ^۲ هوش معنوی را به عنوان مجموعه ای از سازگاری ظرفیت های روانی مبتنی بر جنبه های غیرمادی و متعالی واقعیت، به خصوص آنها که وابسته به طبیعت وجود شخصی، معنای شخصی، تعالی و حالت‌های گسترش یافته معنویت می‌باشد، تعریف کرده است. وی با توجه به تحقیقات پیشین، چهار مؤلفه‌ی تفکر وجودی^۳ نقادانه، معناسازی شخصی^۴، آگاهی متعالی^۵ و گسترش خودآگاهی^۶ را برای هوش معنوی مطرح کرده است (۲۴).

1 Rajni Bala

2 King

3 Critical Existential Thinking (CET)

4 Personal Meaning Production (PMP)

5 Transcendental Awareness (TA)

6 Conscious State Expansion (CSE)

7 Chance

8 Maslow

معنی‌داری ۰/۰۵ استفاده گردید. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار spss 19 استفاده شد.

یافته های تحقیق

نتایج حاصل از آمار توصیفی محاسبه شده نشان داد که ۴۷٪ نمونه ها مرد و ۵۳٪ زن بودند. ۴۸٪ از افراد متاهل و ۵۲٪ مجرد، ۳۷٪ رشته تربیت بدنی و ۶۳٪ غیر تربیت بدنی، ۶۰٪ به رشته های ورزشی گروهی و ۴۰٪ به رشته های انفرادی علاقه‌مند بودند جدول ۱ آمار توصیفی ویژگیهای فردی نمونه تحقیق را توصیف می‌کند.

جدول ۱ نشان می دهد که ۲۲٪ افراد بر اساس معیار ۳۵ ساعت در هفته اعتیاد به اینترنت دارند.

جدول ۱. آمار توصیفی ویژگیهای فردی نمونه

ویژگی های فردی	تعداد ساعات استفاده از اینترنت در روز					
	سن	۲۴-۲۹	۳۰-۳۵	کمتر از ۲ ساعت	بین ۲-۴	بیش تر از ۵ ساعت
فروانی	۱۵۷	۱۰۱	۴۴	۱۲۴	۱۰۹	۶۷
درصد	۵۲٪	۳۳٪	۱۵٪	۴۲٪	۳۴٪	۲۲٪

یافته‌های جدول ۲ نشان می‌دهد که بین هوش معنوی و اعتیاد به اینترنت با $r = -0.524$ و در سطح $p = 0.01$ ارتباط منفی و معنی‌داری وجود دارد. یعنی با افزایش هوش معنوی، اعتیاد به اینترنت به طور معنی‌داری کاهش می یابد.

جدول ۲. نتایج ضریب همبستگی پیرسون بین اعتیاد به اینترنت و هوش معنوی و مؤلفه های

حالت هوشیاری	آگاهی	تولید	تفکر	هوش
۰/۰۸۹	۰/۶۷۴	۰/۶۸۶	۰/۷۷۲	-۰/۵۲۴
**	**	**	**	**
۰/۱۲	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
تعداد	۳۰۲			

**همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار است.

چون ضریب همبستگی بین ۰/۳۵ تا ۰/۶۵ قرار دارد شدت رابطه نسبتا بالا و متوسط است. همچنین جدول ۲ نشان می دهد که بین اعتیاد به اینترنت و تمامی ابعاد هوش

آگاهی شخص از چیزی یا حالت وجود (آگاهی نسبت به پاسخ دهی به محیط شخصی) است (۳۰). آگاهی به دانش پایه در مورد رخداد، ادراک، احساس یا شناخت به ساده‌ترین شکل اشارت دارد. به طور کلی هشیاری به آگاهی از راههای بسیار پیچیده نسبت داده می‌شود. هشیاری، آگاهی تلفیق شده‌ای از ساختار فکر است. برخی از عبارات های بکار گرفته شده در تشریح اشکال گوناگون هشیاری انسان، مانند وضعیت های خوابیدن یا رؤیا دیدن، اسناد معتبری هستند تا به عنوان قسمتی از تجارب معمولی انسان در نظر گرفته شوند. گسترش خودآگاهی شامل توانایی داخل شدن به (یا خارج شدن از) حالت‌های معنوی یا فراتر از هشیاری (شامل: هشیاری مطلق، هشیاری مربوط به عالم هستی (کیهانی)، عالم وجودی، یگانگی تشخیص خود فرد می‌باشد.

روش تحقیق

این تحقیق بر اساس روش تحقیق، همبستگی و از لحاظ هدف کاربردی می‌باشد. جامعه تحقیق دانشجویان شرکت کننده در هشتمین مسابقات المپیاد دانشجویی دانشگاه های فنی حرفه ای کشور می باشند که حدود ۱۴۰۰ نفر که ۶۵۸ نفر مرد و ۷۴۲ نفر زن بودند. نمونه آماری با استفاده از جدول مورگان و شیوه تصادفی طبقه ای، ۳۰۲ نفر انتخاب شد. در اینجا از ۳ پرسشنامه استفاده شد که پرسشنامه اول در مورد خصوصیات دموگرافی نمونه ها بود و پرسشنامه دوم هوش معنوی کینگ (SISRI) که پایایی آن در پژوهش رقیب و همکاران با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ برآورد شده است (۷). روایی صوری و محتوایی مقیاس توسط متخصصان روان شناسی مورد تایید قرار گرفته است. برای برآورد روایی همگرایی از پرسشنامه‌ی تجربه‌ی معنوی غباری بناب به طور همزمان استفاده شده که ضرایب همبستگی این دو پرسشنامه ۰/۶۶ به دست آمده است. برای محاسبه‌ی روایی سازه مقیاس از تحلیل عامل اکتشافی و تحلیل عامل تاییدی مرتبه‌ی اول استفاده شده است. نتیجه‌های به دست آمده نشان داد که این مقیاس ابزاری پایا برای سنجش هوش معنوی است و با توجه به روایی و پایایی مناسب، آن را می‌توان در محیط‌های آموزشی و پژوهشی مانند دانشگاه استفاده نمود همچنین از پرسشنامه سوم اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۶) که نسبت به پرسش نامه های موجود در این زمینه از روایی و اعتبار قابل قبولی برخوردار است استفاده شد (۲۹). درگاهی و رضوی ضریب پایایی پرسش نامه یانگ را ۰/۸۸ گزارش دادند (۵). از آمار توصیفی برای توصیف نمونه‌ها و از آمار استنباطی آزمون همبستگی پیرسون، آزمون رگرسیون ساده و چندگانه در سطح

معنوی (به جز حالت هوشیاری) رابطه معنی‌داری وجود دارد. برای پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت از روی متغیر هوش معنوی از آزمون رگرسیون ساده استفاده شده است

جدول ۳. نتایج آزمون رگرسیون ساده

شاخص آماری	R	R ²	R ² تعدیل شده	F	Sig
هوش معنوی	۰/۵۲	۰/۲۸	۰/۲۷	۳۳۳/۸	۰/۰۰**

** معنی‌داری در سطح ۰/۰۱

طبق نتایج جدول ۳ هوش معنوی متغیر پیش‌بین معناداری برای اعتیاد به اینترنت بوده و ۲۷/۳ درصد از تغییرات مربوط به هوش معنوی، میزان اعتیاد به اینترنت را در بین جوانان پیش‌بینی می‌کند. همانطوریکه مشاهده می‌شود ضریب استاندارد شده برای متغیر هوش معنوی (-۰/۵۲) در سطح خطای کوچکتر از ۰/۰۱ معنی‌دار است. بنابراین می‌توانیم بگوییم که متغیر هوش معنوی بر میزان اعتیاد به اینترنت مؤثر است.

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که ضریب ثابت (عرض از مبدأ) ۳/۸۰۱ می‌باشد و در معادله خط رگرسیون آورده می‌شوند. معادله خط رگرسیون ساده به صورت زیر می‌باشد.

$$\text{هوش معنوی} = ۳/۸۰۱ + (-۰/۳۶۸) \times \text{میزان اعتیاد به اینترنت}$$

جدول ۴. ضرایب رگرسیونی مربوط به پیش‌بینی اعتیاد به

اینترنت از روی متغیر هوش معنوی

شاخص آماری متغیر	B	β	t	ضریب استاندارد شده	Sig
اعتیاد به اینترنت	-۰/۳۷	-۰/۵۲	۱۰/۶۷	-۰/۵۲	۰/۰۰**
ضریب ثابت	۳/۸	-۰/۳۲	۴۲/۵۹		۰/۰۰**

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار است.

به منظور پیش‌بینی میزان اعتیاد به اینترنت از روی مؤلفه های هوش معنوی از آزمون رگرسیون چند متغیره به روش همزمان استفاده شده است (جدول ۵و۶).

جدول ۵. نتایج آزمون رگرسیون چند متغیره جهت پیش

بینی میزان اعتیاد به اینترنت از روی مؤلفه های هوش معنوی

شاخص آماری	R	R ²	R ² تعدیل شده	F	Sig
هوش معنوی	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۹۹	۶۰۶۷/۴	۰/۰۰

طبق نتایج جدول ۵، مؤلفه‌های هوش معنوی (تفکر انتقادی، معنای شخصی، آگاهی متعالی، حالت هوشیاری) پیش‌بین معناداری برای اعتیاد به اینترنت در بین جوانان می‌باشند. ضریب همبستگی بین متغیرها ۰/۹۹۴ می‌باشد که نشان می‌دهد بین مجموعه متغیرهای مستقل و متغیر وابسته تحقیق همبستگی بسیار قوی وجود دارد. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده نشان می‌دهد که ۹۹/۸ درصد از کل تغییرات میزان اعتیاد به اینترنت در بین جوانان به ۴ مؤلفه هوش معنوی وابسته است. با توجه به معناداری F در سطح خطای کوچکتر از ۰/۰۱، می‌توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی تحقیق یک مدل خوب بوده و مجموعه مؤلفه ها می‌توانند تغییرات میزان اعتیاد به اینترنت را تبیین کنند.

جدول ۶. ضرایب رگرسیونی مربوط به پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت از

روی مؤلفه های هوش معنوی

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	B	β	t	ضریب استاندارد شده	sig
اعتیاد به اینترنت	تفکر انتقادی	۰/۲۷	۰/۴۷	۶۳/۴۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰**
	معنای شخصی	۰/۲۱	۰/۳۹	۵۲/۱	۰/۰۰۴	۰/۰۰**
	آگاهی متعالی	۰/۳۱	۰/۴۹	۷۱/۲	۰/۰۰۴	۰/۰۰**
	حالت هوشیاری	۰/۲	۰/۳۲	۴۷/۸۱	۰/۰۰۴	۰/۰۰**
ضریب ثابت		۰/۰۴		۱/۷۸		۰/۰۷۶

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار است

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد، از بین متغیرهای پیش‌بین، مؤلفه های تفکر انتقادی، معنای شخصی، آگاهی متعالی، حالت هوشیاری معنادار می‌باشند و در معادله خط رگرسیون آورده می‌شوند. معادله خط رگرسیون چندگانه به این صورت می‌باشد:

$$\text{حالت هوشیاری} = (۰/۱۹۸ \times \text{آگاهی متعالی} + ۰/۳۱۱ \times \text{معنای شخصی} -$$

$$\text{شخصی} \times ۰/۲۱۱) + (\text{تفکر انتقادی} \times ۰/۲۷۱) = \text{میزان اعتیاد به اینترنت}$$

بحث و نتیجه‌گیری

به اینترنت داشتند که در تحقیق پیرزده ۸/۳٪ افراد اعتیاد به اینترنت داشتند (۳). که علت متفاوت بودن را می‌توان به جامعه آماری متفاوت، پیشرفت اینترنت، نرم‌افزارهای اجتماعی می‌توان نام برد. در زمینه رابطه منفی اعتیاد به اینترنت و هوش معنوی میتوان گفت: کاربران معتاد به اینترنت، شبکه اینترنت را به عنوان راهی در جهت دگرگونی روحی در خود و تعدیل وضعیت روحی منفی خود پذیرفته اند (۷). معتادان به اینترنت بعد از مدتی ارتباط خود را با جهان واقعی قطع نموده و خود را در امنیت کاذب خودساخته‌های، اسیر می‌کنند. فضای سایبرنتیک از نظر افراد معتاد به اینترنت، جایگزین مناسبی برای فضای واقعی است. در این شرایط، هویت سردرگم احساس بیگانگی از خود و کاهش مسئولیت پذیری در افراد، دیده می‌شود. بنابراین کاهش هوش معنوی افراد با افزایش اعتیاد به اینترنت در آنها چندان دور از ذهن نیست (۷۵).

مدیریت زمان یکی از فاکتورهای مهم در اعتیاد اینترنتی است زیرا بیشترین ضربه را فرد از این نوع اعتیاد، از زمانی که از دست رفته است می‌خورد و نه از آسیب جسمانی. بیشترین اعتیادها به اتاق‌های چت، بازی‌های آنلاین و گروه‌های اینترنتی مربوط است. یکی از دلایل اعتیاد اینترنتی عدم حمایت از جانب گروه‌های دوستی و ضعف در روابط گسترده اجتماعی است که این امر باعث آن می‌شود تا فرد به دنبال این گونه از ارتباطات در اینترنت برود. اعتیاد به اینترنت ناشی از عزت نفس پایین فرد کاربر و مشکلات در برقراری ارتباط و زندگی در جهان واقعی است و هرچه قدر این مشکلات در جامعه بیشتر باشد میزان اعتیاد به اینترنت نیز افزایش می‌یابد. عامل دیگری که می‌تواند در اعتیاد به اینترنت تأثیر باشد نقش خانواده است (۲۲). از عواملی دیگر تأثیر گذار، می‌تواند هوش معنوی باشد. ارتقای هوش معنوی موجب ارتقای مهارت‌های ارتباطی و حرفه‌ای در افراد شده، جو مساعدی برای آموزش و یادگیری بهتر مهیا می‌کند. ماهیت مؤلفه‌های هوش معنوی و نحوه بروز آن، نیز می‌تواند متأثر از عوامل فرهنگی باشد. با تمرکز بر هوش معنوی، فرصتی فراهم میشود تا انسان در مقابل واقعیت‌های مادی و معنوی، حساس باشد و تعالی را هر روز لابلای اشیاء، مکانها، ارتباطها و نقشها دنبال کند. بنابراین باید آموزش عالی و متخصصان آموزش و مسئولین باید راه

بسیاری روانشناسان، رهایی از ناراحتی عاطفی و جسمی را برای داشتن شخصیت سالم، کافی ندانسته و بر روی کمال و دگرگونی شخصیت آدمی به واسطه معنویت تأکید دارند. اگر انسان از لحاظ معنوی سالم باشد، در محدوده‌ی سلامت روانی‌اش، احساس زنده بودن، هدفمندی و رضایت خواهد کرد. تلفیق فعال معنویت و زندگی روزانه و استفاده انطباقی از تواناییها، ارزشها و منابع مربوط به آن، بیانگر هوش معنوی می‌باشد. براساس یافته‌های پژوهش، اعتیاد به اینترنت با هوش معنوی رابطه معنی‌دار و منفی دارد؛ که این نتایج با نتایج تحقیق دریکوند و همکاران همخوانی دارد (۶). بدین صورت که هرچه هوش معنوی بیشتر باشد احتمال دلبستگی و گرایش شدید افراد به اینترنت پایین تر خواهد بود. افراد برای فرار از مشکلات و تنهایی‌های خویش از رویکردهای حل مسئله و مؤلفه‌های هوش معنوی استفاده خواهند کرد تا با روی آوردن به اینترنت برای خلاص‌آنی از تنش‌های روزمره‌شان بهره ببرند. نتایج تحقیق قاسمی و ون و همکاران با نتایج حاصل همخوانی دارد و هوش معنوی را به عنوان یک پیش‌بینی‌کننده قوی برای رفتارهای اعتیادگونه از جمله اعتیاد به اینترنت شناخته است (۳۵ و ۱۳). والدو نیز به رابطه منفی اعتیاد به اینترنت و هوش معنوی اشاره دارد که با نتایج تحقیق همخوانی دارد (۳۴). نتایج تحقیق والدو نشان داد که سطح افسردگی، استرس، قصد خودکشی، بیش‌فعالی، ترس، ترس اجتماعی، پرخاشگری، خشونت و رفتارهای ضد اجتماعی در دانش‌آموزان معتاد به اینترنت بیشتر رخ می‌دهد این مطلب در تحقیق محمدی سلیمانی نیز تأیید شده است (۲۶). همچنین بنابراین اعتیاد به اینترنت در به مخاطره انداختن سلامت روان بسیار تأثیر دارد. همانطور که حسن زاده و همکاران این مطلب را تأیید نموده و به رابطه معنادار بین اعتیاد به اینترنت و احساس تنهایی و افت پیشرفت تحصیلی اشاره کرده اند (۳۰۴). فرقدانی و عشیری نیز به رابطه معنی‌دار بین احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت و هوش معنوی پرداخته اند (۱۲). در واقع نتایج آن حاکی از رابطه منفی و معکوس هوش معنوی و اعتیاد به اینترنت است که با نتایج تحقیق همخوانی دارد. در این تحقیق ۲۲٪ افراد اعتیاد

سلامت جامعه‌ی ما دست‌خوش آسیب‌های ناشی از استفاده‌ی بی‌رویه از اینترنت نشود. جوانان در پرتو هوش معنوی بتوانند با تصمیم‌گیری‌های درست، کارآتر و موثرتر عمل نمایند.

هایی برای ارتقا و آموزش هوش معنوی در دانشجویان و ورزشکاران را فراهم نماید تا این قشر جوان که امروزه با مشکلات پیچیده در این دنیا دست و پنجه نرم می‌کند بتواند با اتکا بر مولفه‌های هوش معنوی توانایی مقابله با آنها را داشته و بتواند کیفیت زندگی خود را به درستی رقم بزند و

منابع

۱. بحری، نرجس. صادق مقدم، لیلا. خدادوست، لیلا. محمدزاده، جلال. بنفشه، الهه. وضعیت اعتیاد به اینترنت و ارتباط آن با سلامت عمومی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد. فصلنامه علمی-پژوهشی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند نشریه مراقبت‌های نوین. ۱۳۹۰. سال هشتم. شماره سوم. صص: ۱۶۶-۱۷۳
۲. پورسلطانی زرنندی حسین، اشرف گنجویی فریده، ضرغام فیروزی فاطمه. ارتباط بین آگاهی از فناوری اطلاعات و ارتباطات و خودپنداره تحصیلی با نگرش دانشجویان کارشناسی ارشد تربیت بدنی دانشگاه‌های آزاد شهر تهران به آینده شغلی خود، مطالعات مبانی مدیریت در ورزش، ۱۳۹۳، سال اول شماره ۱، صص: ۱۰۱-۱۱۱
۳. پیرزاده، آسیه. بررسی میزان اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه پیام نور اصفهان. واحد کهندهژ. مجله تحقیقات نظام سلامت. ۱۳۹۳. سال هفتم. شماره پنجم. صص: ۵۸۰-۵۸۶.
۴. حسن زاده، رمضان. صالحی، محمد. رضایی کیاسری، علیرضا. رابطه بین استفاده افراطی از تکنولوژی (اعتیاد به اینترنت و SMS) و وضعیت آموزشی و روانی دانش‌آموزان. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن. فصلنامه روانشناسی تربیتی. ۱۳۸۹. سال اول. شماره ۳. صص: ۶۲-۷۴
۵. درگاهی، حسین. رضوی، منصور. اعتیاد به اینترنت و عوامل مؤثر بر آن در ساکنان منطقه ۲ غرب تهران. فصلنامه پایش. ۱۳۸۵. سال ۳. شماره ۲۴. صص: ۲۶۵-۲۷۲.
۶. دریکوند، پروین. پونده نژادان، فاطمه. دورقی، باقر. رابطه بین هوش معنوی و اعتیاد (دل بستگی) به اینترنت. نخستین همایش ملی علوم تربیتی و روانشناسی، ۱۳۹۳.
۷. رحمانی، سوده. رابطه وابستگی به اینترنت با هیجان خواهی و پنج عامل بزرگ شخصیت در دانشجویان. پایاننامه کارشناسی ارشد. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی. دانشگاه تهران، ۱۳۸۷.
۸. رقیب، مایده. سادات سیادت، سید علی. حکیمی نیا، بهزاد. احمدی، سید جعفر. اعتباریابی مقیاس هوش معنوی کینگ (SISRI-24) در دانشجویان دانشگاه اصفهان. دست‌آوردهای روان‌شناختی. ۱۳۸۹. دوره ۴ شماره ۱. صص: ۱۴۱-۱۶۴.
۹. سعیدی، علی. شکیب، ابوالقاسم. روانشناسی و آسیب‌شناسی ارتباطات اینترنتی. مشهد: نشر سنبله، آیین تربیت. ۱۳۸۴. صص: ۵۵-۶۰
۱۰. شهیدی، شهریار. روان‌درمانی و معنویت. سخنرانی ماهانه انجمن روان‌شناسی ایران. تهران: فرهنگ سرای معنویت. ۱۳۷۹.
۱۱. غباری بناب، باقر. سلیمی، محمد. سلیمانی، لیلا. نوری مقدم، ثنا. هوش معنوی. فصلنامه اندیشه نوین دینی. ۱۳۸۶. شماره ۴۱. صص: ۱۲۵-۱۴۷
۱۲. فرقدانی، آزاده. عشیری، روح پرور. احساس تنهایی، اعتیاد به اینترنت و هوش معنوی: نقش تعدیل‌کنندگی رشته تحصیلی و جنسیت. مجموعه مقالات ششمین سمینار سراسری بهداشت روانی دانشجویان. ۱۳۹۱.
۱۳. قاسمی، ناهید. بررسی مقایسه‌ای ارتباط هوش معنوی، انگیزش تحصیلی بر اینترنت و پیامک در بین دانش‌آموزان ایرانی و هندی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه پیام نور استان تهران. دانشکده علوم انسانی. ۱۳۹۳
۱۴. یعقوبی، ابوالقاسم. بررسی رابطه هوش معنوی با میزان شادکامی دانشجویان دانشگاه بوعلی همدان. پژوهش در نظام‌های آموزشی. ۱۳۸۹. دوره ۴. شماره ۹. صص: ۸۵-۹۵

15. Ahmad M, Mahasneh Nizar A, Shammout Ziad M, Alkhazaleh Ahmed F, Al-Alwan Jawhara D. The relationship between spiritual intelligence and personality traits among Jordanian university students. Psychol Res Behav Manag. 2015; 8: 89-97
16. Alavi S, Eslami M, Maracy M, Najafi M, Jannatifard F, Rezapour H. Psychometric properties of young internet addiction test. J Behaviour Sci. 2010; 4 (3): 183-89.
17. Bala R. Study of Coping Styles Of Teacher Trainees In Relation To Spiritual Intelligence, Indian Journal Of Reserch, 2016, Volume: 5, Issue: 4, April PARIPEX - 201-202

18. Davis RA, Flett GL, Besser A. Validation of a new scale for measuring problematic internet use: implications for pre-employment screening. *Cyberpsychol Behav* 2002; 5(4): 331-45
19. Eskandari Rad H, Hoseini Hamze, Bakhshipor B, Eskandari Rad R. The Relationship Between Spiritual Intelligence, Social Support And SMS Addiction Among Student Of Eastern Mazandaran Universities In 2011, *Indian Journal of Fundamental and Applied Life Sciences*, 2014, Vol. 4 (S4), pp. 3696-3702
20. Farrow G. Spirituality and self-awareness. *the friends Quarterly*, 23, 1984; 317- 318
21. Gain M. Purohit P. Spiritual intelligence: A contemporary concern with regard to living status of the senior citizens *Journal of the Indian Academy of Applied psychology*. 2006; 32 (3), 227- 233
22. Jorgenson A. G, Hsiao R. C. J, Yen, C. F. Internet Addiction and Other Behavioral Addictions, *Journal Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*, 2016, Volume 25, Issue 3; 509–520
23. Lee K. Emerging consumer issues and remedies in changing consumer environment [Project]. Seoul: Seoul National University; 2001
24. King DB, DeCicco TL. A Viable Model and Self-Report Measure of Spiritual Intelligence. *The International Journal of Transpersonal Studies*. 2009;28:68-85
25. Malik M.Sh, Tariq S, Impact of Spiritual Intelligence on Organization Performance. *International Review of Management and Marketing*, 2016, 6(2), 289-297. available at <http://www.econjournals.com>
26. Mohammadi Solaimani Y, Mohamadnia M, Keavanloo F, Seyedahmadi M. Comparing the Spiritual Intelligence of Athlete and Non-Athlete University Students, *International Journal of Basic Sciences & Applied Research*. 2013, Vol, 2 (8); 775-778,
27. Nasel D.D. Spiritual Orientation In Relation To Spiritual Intelligence: A Consideration Of Traditional Christianity And New Age / Individualistic Spirituality Unpublished Thesis. Australia: The University Of South Australia. 2004.
28. Nasr Isfahani N .The Predictive Role of the Family Internal Factors in Tendency the Adolescent Girls to Internet Addiction ,*Journal of Educational and Management Studies J. Educ. Manage. Stud.* , 2013, 3(4): 390-393
29. Young KS. Caught in the net: how to recognize the signs of Internet addiction-and a winning strategy for recovery. 1st ed. New Jersey: John Wiley and Sons; 1998
30. Simpson J , Weiner E. Oxford English Dictionary, United Kingdom, Oxford University Press, 1989.
31. Siomos KE, Dafouli ED, Braimiotis DA, Mouzas OD, Angelopoulos NV. Internet addiction among Greek adolescent students. *Cyberpsychol Behav* 2008; 11(6): 653-7
32. Tekkanat E, Topaloglu M. The Assessment of High Schoolers' Internet Addiction, 6th World Conference on Psychology, Counseling and Guidance, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2015, Volume 20, Pages 664-670
33. walker M. B. Some problems with the concept of "gambling addiction": should theories of addiction be generalized to include excessive gambling? *Journal of Gambling Behavior*. 1989; 5,179 – 200
34. Waldo A D. Correlates of Internet Addiction among Adolescents, *Psychology*, 2014: Vol.05 No.18, 36-42
35. Wen L, O'Brien J. E , Snyder S.M, Howard M. O.Characteristics of Internet Addiction/Pathological Internet Use in U.S. University Students: A Qualitative-Method Investigation .*PLOS ONE* , 2015;3, 1-19
36. Chosunilbo S. Korea number six internet use [Online]. 2002 Dec 4 [cited 15 May 2005]; Available froURL:www.Chosun.Com